

Čís. 4076.

Skutková podstata přečinu podle § 18 čís. 2 zák. na ochr. rep. nevyžaduje, by si byl pachatel vědom toho, že zpráva jím sdělovaná nebo jinak rozšiřovaná je nepravdivá, ani, by přivodil sdělováním neb jinakým rozšiřováním nepravdivé zprávy některý z následků v onom § uvedených, a by si byl tohoto účinku vědom; stačí, že věděl, že jeho čin je k tomu způsobilý.

Přečin podle § 18 čís. 2 i přestupek podle § 18 čís. 1 zák. na ochr. rep. promlčuje se v jednom roce.

Je-li obsahem téhož výroku splněna skutková podstata přečinu podle § 18 čís. 2 i přestupku podle § 18 čís. 1 zák. na ochr. rep., jest skutková podstata tohoto přestupku vyčerpána oním přečinem.

Za souhlas ke stíhání člena Národního shromáždění bylo ve smyslu § 1 zák. čís. 126/1924 »žádáno« teprve, když byla žádost u příslušné sněmovny (u předsednictva) skutečně podána, nikoli již, když byla žádost soudem napsána.

(Rozh. ze dne 14. února 1931, Zm II 15/31.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Moravské Ostravě ze dne 4. listopadu 1930, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem výzvy k trestným činům podle § 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n. a přečinem šíření nepravdivých zpráv podle § 18 čís. 1 a 2 téhož zákona, zrušil však podle § 290 tr. ř. napadený rozsudek ve výroku, jímž byl obžalovaný uznán vinným »přečinem«, správně přestupkem podle § 18 čís. 1 zákona na ochr. rep., mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Námítku stížnosti, že rozsudek nevyvrací zodpovídání se obžalovaného, že byl přesvědčen, že zpráva je pravdivá, že nezjišťuje opak této obžalovaným tvrzené skutečnosti, jest označiti za právně bezpodstatnou. Ke skutkové podstatě přečinu podle § 18, čís. 2 zák. na ochranu republiky se nevyžaduje, by si byl pachatel vědom toho, že zpráva jím sdělovaná nebo jinak rozšiřovaná je nepravdivá. S hlediska tohoto přečinu jakož i s hlediska přestupku podle § 18, čís. 1 zák. na ochranu republiky jest v tomto směru jen rozhodné, zda měl pachatel dostatečné důvody, by pokládal zprávu jím sdělovanou nebo jinak rozšiřovanou za pravdivou, či nikoli. Tu však rozsudek zjišťuje v rozhodovacích důvodech, a to v odstavcích počínajících slovy »Nelze totiž...« a »Takovéto skutečnosti«, že obžalovaný neměl dostatečné důvody, by zprávu v úvahu přicházející pokládal za pravdivou, a uvádí pro toto skutkové zjištění náležité důvody. Vědomost o tom, že zpráva je nepravdivá, vyhledává se jen ke skutkové podstatě přečinu podle § 18 čís. 3

zákona na ochranu republiky, jímž obžalovaný nebyl uznán vinným. Další námitka stížnosti, že tu není skutková podstata přečinu podle § 18 čís. 2 zákona na ochranu republiky, an rozsudek nezjišťuje, že obžalovaný poškodil sdělováním oné zprávy veřejnou bezpečnost a veřejný pořádek a že si toho byl vědom, je právně bezpodstatná. Ke skutkové podstatě onoho přečinu se nevyžaduje, by pachatel přivodil sdělováním nebo jinakým rozšiřováním nepravdivé zprávy některý z následků § 18, čís. 2 zákona na ochranu republiky a by si byl tohoto jím přivoděného účinku vědom. Stačí po této stránce zjištění, že pachatel věděl, že z jeho činu vzniká nebezpečí, že některý z těchto následků (na příklad poškození veřejné bezpečnosti nebo veřejného pořádku) nastane, že věděl, že jeho čin je způsobilý přivoditi některý z těchto následků. Rozsudek zaujímá zřejmě stanovisko, že obžalovaný sděloval veřejně nepravdivou zprávu, již pokládati za pravdivou neměl dostatečné důvody, ač věděl, že tím poškozují veřejnou bezpečnost a veřejný pořádek. Tím jsou zjištěny všechny náležitosti skutkové podstaty přečinu podle § 18 čís. 2 zákona na ochranu republiky. Skutečnost, že rozsudek mimo to zjišťuje, že obžalovaný při tom též věděl, že šířením této zprávy vážně znepokojí obecnost nějakého kraje nebo místa, nebo část tohoto obyvatelstva, nemůže na tom nic měniti.

Neodůvodněna je i námitka uplatňovaná stížností s hlediska zmatku podle § 281 čís. 9b) tr. ř., »že trestnost činu podle § 18 zákona na ochranu republiky stíhaného pomínula promlčením. Výrok rozsudku, jímž byl obžalovaný uznán vinným přečinem podle § 18 čís. 2 zákona na ochranu republiky, je, jak již bylo podotčeno, skutkovými zjištěními rozsudkovými opodstatněn. Přečin ten se promlčuje, jak stížnost sama připouští, v jednom roce. Ostatně budiž k vývodům stížnosti uvedeno, že pro přestupek podle § 18 čís. 1 zákona na ochranu republiky platí vzhledem k výši peněžitého trestu v tomto ustanovení zákona uvedeného podle § 532 tr. zák. (v doslovu zákona ze dne 21. března 1929, čís. 31 Sb. z. a n.) rovněž promlčecí doba jednoho roku. Tvrzení zmateční stížnosti, že v souzeném případě prošla ode dne, kdy se obžalovaný dopustil šíření nepravdivé zprávy za vinu mu kladeného, t. j. ode dne 4. září 1927, až do dne, kdy byl proti obžalovanému předsevzat první stíhací úkon pro tento čin, doba jeden rok přesahující, spočívá na mylných předpokladech stížnosti, jednak na předpokladu, že žádost krajského soudu v Mor.-Ostravě o udělení souhlasu poslanecké sněmovny Národního shromáždění ke stíhání obžalovaného pro přečin v úvahu přicházející došla předsednictvu této sněmovny teprve v září 1928, jednak na předpokladu, že první stíhací úkon proti obžalovanému záležel v tom, že obžalovaný byl dne 25. října 1929 vyslechnut jako podezřelý z onoho přečinu. Ve skutečnosti došla žádost předsednictvu poslanecké sněmovny dne 8. srpna 1928. Tohoto dne, nikoli již dne 1. srpna 1928, kdy byla žádost soudem napsána, bylo po rozumu § 1 zák. ze dne 30. května 1924, čís. 126 Sb. z. a n., o souhlas poslanecké sněmovny ke stíhání obžalovaného pro přečin tu v úvahu přicházející »žádáno«; neboť za souhlas ke stíhání člena Národního shromáždění je ve smyslu onoho

ustanovení zákona »žádáno« teprve, když byla žádost u příslušné sněmovny (u jejího předsednictva) skutečně podána, nikoli, jak rozsudek mylně předpokládá, již, když byla žádost soudem napsána. Účinek žádosti uvedený v § 1 zák. ze dne 30. května 1924, čís. 126 Sb. z. a n. nastal tedy v souzeném případě dne 8. srpna 1928. Tento účinek žádosti stavení započatého promlčení, trval, jak stížnost sama připouští, až do dne rozpuštění Národního shromáždění, dne 25. září 1929. Od tohoto dne běžela dále doba promlčení, a to až do dne, kdy bylo předsevzato opatření, v němž jest spatřovati stíhací úkon předsevzatý proti osobě obžalovaného pro onen přečin, tedy úkon, jímž se, jakž vyplývá z poslední věty prvního odstavce § 531 tr. zák., promlčení přečinu přerušuje. Názor zmateční stížnosti, že prvním stíhacím úkonem tohoto druhu byl teprve výslech obžalovaného jako podezřelého z přečinu podle § 18 čís. 2 zákona na ochranu republiky, předsevzatý dne 25. října 1929, je mylný. Může býti ovšem pochybné, zda tímto úkonem bylo již dožádání ze dne 14. října 1929 na policejní ředitelství, by vypátralo pobyt obžalovaného; dojista však bylo stíhacím úkonem dožádání krajského soudu v Moravské Ostravě ze dne 21. října 1929 na krajský soud trestní v Praze o provedení zodpovědného výslechu obžalovaného, jenž však také ještě spadá do jednorocní lhůty promlčení. Z toho plyne, že doba, jež uplynula od 4. září 1927 do 8. srpna 1928 a pak od 25. září 1929 do 21. října 1929 nepřekročuje zákonnou promlčecí lhůtu jednoho roku, takže promlčení přečinu podle § 18 čís. 2 zákona na ochranu republiky tu nepřichází v úvahu. Bylo tudíž zmateční stížnost zavrhnouti jako neodůvodněnou (§ 288. odst. 1 tr. ř.).

Rozsudek je však stížen hmotněprávním zmatkem, k němuž jest přihlížeti z povinnosti úřední. Rozsudek kvalifikuje ve výroku skutek obžalovaného záležející v tom, že dne 4. září 1927 v O. veřejně sděloval pokud se týče jinak rozšiřoval nepravdivou zprávu, již pokládati za pravdivou, neměl dostatečné důvody, ač věděl, že tím vážně znepokojí obyvatelstvo některého kraje nebo místa nebo část tohoto obyvatelstva, a ač věděl, že tím poškozují »veřejnou bezpečnost a veřejný pořádek«, za přečin podle § 18 čís. 1 a 2 zákona na ochranu republiky, a uvádí v rozhodovacích důvodech jako přitěžující okolnost »dvojnásobnou kvalifikaci (tohoto) přečinu«. Skutková podstata podle § 18 čís. 1 zákona na ochranu republiky zakládá však jen přestupek, nikoli, jak rozsudek zřejmě mylně předkládá, přečin. Je-li dále, jako v souzeném případě, obsahem téhož výroku splněna skutková podstata přečinu podle § 18 čís. 2 zákona na ochranu republiky a zároveň i skutková podstata přestupku podle § 18 čís. 1 téhož zákona, jest skutkovou podstatu tohoto přestupku pokládati za vyčerpání přečinem podle § 18 čís. 2 téhož zákona (Zm III 818/25). Skutek obžalovaného měl tedy býti správně podřazen jen pod ustanovení § 18 čís. 2 zákona na ochranu republiky, nikoli zároveň i pod ustanovení § 18 čís. 1 téhož zákona, jež se k němu v souzeném případě nevztahuje. Podřadil-li nalézací soud přes to tento skutek i pod toto ustanovení zákona, a to dokonce jako »přečin«, zatížil tím rozsudek zmatkem podle § 281 čís. 10 tr. ř. Že se tak stalo

v neprospěch obžalovaného, vysvítá již z toho, že rozsudek pokládá za přítěžující okolnost, že přečin podle § 18 zák. na ochranu republiky je dvojnásobně kvalifikován. Proto jest k tomuto stížností neuplatňovanému zmatku přihlížeti z povinnosti úřední tak, jako kdyby byl stížností uplatňován (§ 290 odst. 1 tr. ř.). Bylo tudíž rozsudek podle § 290 odst. 1 tr. ř. zrušiti ve výroku, jímž byl obžalovaný uznán vinným »přečinem« podle § 18 čís. 1 zákona na ochranu republiky.

Čís. 4077.

Nejde o neodvratnou a nezaviněnou překážku ve smyslu § 364 čís. 1 tr. ř., byl-li příčinou zameškání lhůty omyl kancelářské síly obhájcovy při záznamu lhůty.

(Rozh. ze dne 16. února 1931, N II 12/31).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací nevyhověl žádosti Josefa M-a za navrácení v předešlý stav pro zmeškání lhůty k opovědi opravných prostředků proti rozsudku krajského soudu v Moravské Ostravě ze dne 14. října 1930,

a to proto,

že první podmínkou pro úspěch takové žádosti je podle § 364 čís. 1 tr. ř. průkaz, že bylo žadateli neodvratnou překážkou bez jeho zavinění nebo bez zavinění jeho zástupce znemožněno lhůtu dodržeti, podmínka ta však splněna není. Žadatel uvádí jako příčinu zameškání lhůty omyl kancelářské síly obhájcovy při záznamu lhůty; uplatňuje tedy příčinu neležící mimo dosah vlivu obhájce, jenž sám netvrdí, že mu nebylo možno osobně lhůtu si správně poznamenati neb osobní kontrolou kancelářské síly nesprávnému záznamu předejiti, nebo jej včas opravit. Jednak nešlo tu o překážku neodvratnou, jednak musí zástupce obžalovaného v takových případech odpovídati i za nedopatření svých zřízenců (Srovnej rozhod. sb. býv. víd. nejv. s. čís. 3271, rozh. sb. n. s. tr. čís. 390, 454, 630).

Čís. 4078.

Doličování zmatečnosti podle § 344 čís. 10 b) tr. ř. vyžaduje, by okolnost, pro kterou čin přestává býti trestným, byla skutkově zjištěna výrokem porotců k otázce skutečně jim dané.

Zákon nevyžaduje, by se obžalovaný sám hájil duševní méněcností nebo nepřičetností. Ani opačná tvrzení pachatelova nezbavují soud povinnosti ve smyslu § 319 tr. ř., poukazuje-li provedení činu, zodpovídání se obžalovaného a výsledky řízení o sobě nebo jejich vzájemný souhrn a poměr ke skutečnostem, které by, kdyby byly pravdivé, vylučovaly nebo rušily trestnost činu.